

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๒๐

ดำเนินตามแนวทางแห่งนักปราชญ์

พากันตั้งใจฟังให้สำเร็จประโยชน์ การได้ยินได้ฟังเสมอในสิ่งที่เป็นประโยชน์นั้น เป็นการเพิ่มพูนประโยชน์ขึ้นมากมาย คนเราจะมีเฉลียวฉลาดก็ต้องอาศัยการได้ยินได้ฟัง ได้ฟังมากด้วยความสนใจใคร่รู้อะไรสิ่งนั้นๆ ที่เป็นประโยชน์ ก็ย่อมได้รับประโยชน์โดยลำดับ มีความรู้ความฉลาดไปเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นการศึกษาเล่าเรียน การประพฤติปฏิบัติ การได้ยินได้ฟัง จึงเป็นเครื่องประดับสติปัญญาหรือคุณงามความดีสำหรับผู้มุ่งต่อความดีไม่มีที่สิ้นสุด

ในศาสนาของพระพุทธเจ้า ก็มีเฉพาะพระพุทธเจ้าพระองค์เดียวที่เป็นสัพพัญญู ทรงรู้อะไรเห็นเองทุกอย่างโดยไม่ต้องศึกษาจากผู้อื่นเลย ในบรรดาธรรมทั้งหลายที่นำมาประกาศสอนโลก นอกจากพระพุทธเจ้าแล้ว แม้สาวกจะเป็นองค์ใดก็ตาม จะเรียกว่าสัพพัญญูโดยลำพังตนเองไม่ได้ ต้องอาศัยการได้ยินได้ฟัง การสำเหนียกศึกษา ทั้งทางหู ทางตา ทุกด้านทุกทาง เพื่อประดับความรู้ความฉลาด ให้ได้ประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามแนวทางนั้น แล้วผลอันเป็นที่พอใจจะบังเกิดขึ้นโดยลำดับ จนกระทั่งถึงอรหัตผลที่สาธุชนทั้งหลายได้กราบไหว้บูชา ระลึกถึงท่านมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ว่า พุทธ ธรรม สงฆ์ สรรณ คจฺฉามิ

เพราะฉะนั้นการสำเหนียกศึกษา การได้ยินได้ฟัง ด้วยความสนใจจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ประโยชน์ให้เราไม่มีที่สิ้นสุด สาวกแต่ละองค์ๆ ได้สดับจากพระพุทธเจ้าเป็นจำนวนมาก และสดับจากครูบาอาจารย์ต่อกันไปเป็นลำดับลำดับก็มี เพราะฉะนั้นการศึกษาเล่าเรียน การได้ยินได้ฟัง จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเราผู้ต้องการความรู้ความฉลาด

ธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นสิ่งที่แน่นอนตายตัว ที่จะให้ความถูกต้องแม่นยำหรือดีงามแก่บรรดาผู้ที่มีความสนใจต่อศาสนธรรมท่านโดยลำดับ ท่านทั้งหลายเป็นพุทธมามกาคือถือพระพุทธเจ้าเป็นของของตน เป็นสมบัติอันล้ำค่า เป็นที่เทิดทูนของเราเหนือชีวิตจิตใจ เราจึงได้เปล่งวาจาว่าพุทธ ธรรม คจฺฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระพุทธเจ้า ว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก ผากเป็นผากตายไว้ตั้งแต่บัดนี้จนตลอดชีวิต ธรรม สงฆ์ สรรณ คจฺฉามิก็เช่นเดียวกัน

หลักใจของเราชาวพุทธก็คือพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ทุกสิ่งทุกอย่างเราได้มอบความไว้วางใจไว้กับพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์นี้ทั้งหมด ก็เพราะทั้งสามรัตนะนี้

เป็นรัตนะที่แน่นอน เป็นรัตนะที่ไวใจ ถ้าพูดถึงเรื่องความถูกต้องดีงามก็ร้อยเปอร์เซ็นต์ ทุกสิ่งทุกอย่างร้อยเปอร์เซ็นต์ทั้งนั้น ไม่มีอะไรที่จะให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยภายในจิตใจ เราจึงได้เปล่งวาจาถึงขนาดนั้น

นี่ท่านทั้งหลายได้อุตสาหะมาจากสถานที่ไกลอยู่มาก จากกรุงเทพฯ มาถึงอุดรฯ ก็ร่วม ๖๐๐ กิโลเมตร ไร่ไร่ไม้อะไรก็ไม่ใช่ของง่าย ต้องสละเวลาลำเวลา ตั้งอกตั้งใจจริงๆ ฝ่าฝืนอุปสรรคใดๆ แม้ที่สุดชีวิตก็ยอมสละในการมานี้ เพื่อหวังบุญหวังกุศลอันจะเป็นสิริมงคลแก่ตนทั้งปัจจุบันและอนาคต เรียกว่าเราได้ดำเนินตามแนวทางแห่งนักปราชญ์ มีพระพุทธเจ้า เป็นต้น ที่ทรงดำเนินมาแล้ว เป็นตัวอย่างหรือเป็นคติอันดีแก่พวกเราทั้งหลาย

การที่พระพุทธเจ้าจะได้ตรัสรู้เป็นอนุตรระ เป็นศาสดาเอกสอนโลก ก็อาศัยการสร้างคุณงามความดีทั้งหลาย จึงไม่มีใครที่จะเสมอพระพุทธเจ้าได้ ในการให้ทานก็เอาจนรำลือรำลือจนขนาดถูกเขาขบหนึ่จากบ้านจากเมืองเช่นคราวเป็นพระเวสสันดร ให้ทานเสียจนกระทั่งชาวเมืองเขาไม่พอใจ ขบไล่ใส่ส่งพระองค์ไปอยู่เขาศรีเวียงกตโน้น พระองค์ก็ยอมไป ไม่ขัดขวางบ้านชาวเมือง คือไม่ขัดใจเขา จะทุกข์ยากลำบากเพียงใดพระก็พอพระทัยที่จะไป ไปแล้วแทนที่พระองค์จะปฏิบัติตามเขาที่ขัดใจไม่ยอมให้ทำทานนั้น ไม่มีอะไร มีกัณหา-ชาลีเท่านั้นที่สละทานไปได้ เนะ ยกพระกัณหา-ชาลีทานไปอีก แล้วยกพระชยา คือพระนางมัทรีให้ทานแก่พราหมณ์อีก การให้ทานเรียกว่าพระพุทธเจ้าไม่ยอมใคร ทำตามพระนิสัยของพระองค์ซึ่งเคยบำเพ็ญอย่างนั้นมาเป็นเวลานานแล้ว จึงว่าการให้ทานก็ไม่มีใครจะสู้พระพุทธเจ้าได้ จึงเรียกได้ว่าเป็นนักเสียสละ จอมแห่งนักเสียสละก็คือพระพุทธเจ้า

ศาสนธรรมที่ประกาศสอนโลก จนพวกเราทั้งหลายได้รับมากระทั่งทุกวันนี้ ก็เพราะออกจากพระเมตตาและความเสียสละของพระองค์ท่านนั่นเอง เสียสละทุกสิ่งอย่างเพื่อความ เป็นศาสดาของโลก สั่งสอนโลกให้โลกได้มีหุมีตา มีความสว่างกระจ่างแจ้ง รู้ทั้งเหตุทั้งผล ทั้งบาปทั้งบุญคุณโทษประโยชน์มิใช่ประโยชน์ต่างๆ จนสมพระทัยได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แล้วก็ทรงบำเพ็ญตามหน้าที่ของพระองค์ที่เป็นศาสดาของโลก จนกระทั่งปรินิพพาน แม้ปรินิพพานแล้วยังประทานพระโอวาทไว้ด้วยความเมตตาอีกตลอดมา ศาสนาพระพุทธเจ้าจึงออกมาจากความเสียสละ ออกมาจากพระเมตตา แล้วก็เกิดเป็นความเสียสละออกมา ไม่ได้เกิดมาเพราะความเห็นแก่ตัว

พระพุทธเจ้าไม่ใช่เป็นคนคับแคบตีบตัน เป็นคนที่กว้างขวางมากในน้ำพระทัย ไม่มีอันใดที่จะเสมอ การรักษาศีลก็ไม่มีใครจะเสมอพระพุทธเจ้า การเจริญเมตตาภาวนาก็ไม่มี

ใครเสมอ ฉะนั้นจึงควรเป็นศาสดาของโลกได้อย่างเต็มใจสำหรับผู้ที่จะนับถือพระองค์ท่าน ในศาสนธรรมที่ประกาศสอนมาโดยลำดับ ที่เรานับได้พอประมาณว่า ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นนั้น ก็ล้วนแล้วตั้งแต่เป็นพระธรรมที่ทรงสั่งสอนไว้โดยถูกต้องแล้ว ที่เรียกว่า สวากขาตธรรม คือตรัสไว้ชอบทุกอย่าง ทุกแง่ทุกมุม ไม่มีขาดตกบกพร่องในแง่ใด ๆ เลย ตั้งแต่ธรรมชั้นต่ำจนถึงชั้นสูงสุดคือวิมุตติพระนิพพาน เป็นพระพุทธานุเจ้าองค์เดียวนี้เท่านั้นเป็นผู้สั่งสอนโดยความถูกต้องแม่นยำ ตั้งแต่ธรรมะชั้นต่ำจนกระทั่งถึงธรรมะอันสูงสุด ไม่มีผิดพลาดไปไหนเลย

เราทั้งหลายได้ดำเนินตามพระองค์ท่าน ก็นับว่าวาสนาของพวกเรา ตามหลักธรรมท่านกล่าวไว้ว่า กิจฺฉิ พุทฺธานุมุปาโท การอุบัติขึ้นแห่งพระพุทธานุเจ้าแต่ละพระองค์นี้เป็นของยากของลำบาก การที่พระพุทธานุเจ้าจะอุบัติขึ้นได้แต่ละพระองค์นั้น ถ้าไม่เต็มตามพระบารมีแห่งความเป็นพุทธะแล้ว ก็เป็นขึ้นมาไม่ได้ ต้องอาศัยความพากเพียรเต็มที่เต็มฐาน ไม่มีใครสามารถที่จะพากเพียรอดทนได้อย่างผู้บำเพ็ญพระโพธิญาณเพื่อความเป็นพระพุทธานุเจ้า แต่พระพุทธานุเจ้าของเราท่านก็สามารถทำได้ถึงขนาดนั้น นี่เราทั้งหลายได้ยินได้ฟังจากพระโอวาทของท่าน โดยไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไรมากมายก่ายกอง ก็นับว่าเป็นวาสนาของพวกเรา

ในประการที่สองท่านแสดงไว้ว่า กิจฺฉิ สทุทฺธมฺมสฺสวณฺ์ การที่จะได้ฟังธรรมอันแท้จริงคือถูกต้องแม่นยำนั้นก็ยาก ส่วนมากท่านแปลว่าการฟังธรรมนั้นเป็นของยาก นี่ถูกต้องทั้งสองแง่ คือการฟังธรรมนั้นเป็นของยาก ไม่ได้หมายความว่าธรรมไม่มีให้ฟัง ธรรมที่มีให้ฟังนั้นก็ยังมีประเภทหนึ่ง เช่น สุตฺตญฺกับ ไม่มีศาสนาปรากฏในโลกเลยอย่างนี้ เราจะหาได้ยินได้ฟังที่ไหน ศึกษาเล่าเรียนนอรรถธรรมจากที่ไหน ไม่มีเลย

แต่มนุษย์เราปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือเมืองไทยของเราที่เต็มไปด้วยศาสนธรรมอยู่แล้ว ปัญหาข้อที่ว่า การฟังธรรมเป็นของยากนั้น จึงไม่ขึ้นอยู่กับว่าธรรมไม่มี แต่ขึ้นอยู่กับความยากของตัวเองต่างหาก คือมันเป็นขวกเป็นหนาม เป็นอุปสรรคกีดขวางทางเดินของตนผู้ที่จะไปได้ยินได้ฟัง ไปศึกษาเล่าเรียน ไปประพฤติปฏิบัติ ไปสำเหนียกศึกษา หรือไปฟังธรรมฟังเทศน์ของท่านต่างหาก พอจะไปฟังเทศน์ฟังธรรมอย่างนี้เกิดอุปสรรคขึ้นมา ทั้ง ๆ ที่ปรกติไม่มีอุปสรรค ไม่มีสิ่งกีดขวาง ไม่มีโจรมีมาร แต่พอที่จะคิดขึ้นทางดิบทางดื้ออย่างนี้ จะได้ยินได้ฟังท่านเทศน์ว่าการอย่างนั้นอย่างนี้ เกิดความอ่อนแอลงไป เกิดความท้อถอยในจิตใจลงไป หาเรื่องหาราวมากีดขวางตัวเอง ว่ามีงานนั้น มีงานนี้ ยุง

นั้นอยู่นี้ ไม่มีเรื่องยุ่งก็หาเรื่องมายุ่ง เพราะนี่คือมาร มารต้องหาเรื่องเสมอ มิไม่มีก็ตามหาเรื่องมาจนได้

การฟังธรรมว่าเป็นของยาก มันยากอยู่กับเราในสมัยปัจจุบันซึ่งมีพระพุทธศาสนานี้ ความยากการฟังธรรมนี้จึงอยู่กับเรา นี่ท่านทั้งหลายก็ได้ผ่านอุปสรรคเหล่านี้มาได้ การฟังธรรมไม่ใช่จะมีความพอใจด้วยกันทุกรูปทุกนามบรรดามนุษย์เหมือนกัน มันต่างกันอยู่ที่อุปนิสัยใจคอที่เคยได้อบรมมาหรือไม่ มีความหยาบความละเอียดต่างกัน แม้จะมีศาสนาเป็นของประเสริฐเลิศโลกอยู่ เห็นอยู่เต็มหูเต็มตา แต่จิตใจไม่สนใจ ไม่ชอบไม่พอใจ แล้วศาสนานั้นก็จะมาเป็นคู่แข่งของผู้นั้นไม่ได้ จะเป็นคู่แข่งของคนนั้นไม่ได้ เพราะคนนั้นไม่เป็นคู่แข่งกับศาสนากับศาสนธรรม และต่างเป็นอุปสรรคต่อกันอีกด้วย แต่เราได้ผ่านอุปสรรคเหล่านี้มา

ท่านทั้งหลายมาบำเพ็ญคุณงามความดี มาด้วยความตั้งอกตั้งใจ มาด้วยความเลื่อมใสศรัทธา การได้ยินได้ฟังก็หวังได้ยินได้ฟัง ด้วยความพอกพอใจ มารเหล่านี้เรียกว่าแพ้ท่านทั้งหลาย ไม่สามารถที่จะมาขัดขวางทางเดินของท่านทั้งหลายที่จะมาบำเพ็ญคุณงามความดี มีการให้ทาน เป็นต้น และการได้ยินได้ฟังอรรถธรรมที่ครูบาอาจารย์ท่านแนะนำสั่งสอน จึงดำเนินมาด้วยความสะดวกสบาย

แล้ววันนี้ตามหลักประเพณีของชาวพุทธเรา ถือกันทั่วประเทศไทย ว่าเป็นมาฆบูชา คำที่ว่า มาฆบูชา นี้ต้นเหตุเป็นมาจากอะไร ท่านกล่าวไว้ว่า วันนี้คล้ายกับวันที่พระพุทธเจ้าของเราทรงปลงพระชนม์ คือสิ้นพระวาจาว่าจะปรินิพพาน พุทธภาษาของเราเรียกว่าจะตายนับตั้งแต่วันนี้จนกระทั่งถึงเดือนหกเพ็ญ คือสามเดือนจะปรินิพพาน เมื่อพระพุทธเจ้า ซึ่งไม่เคยมีสองอยู่แล้วตามปรกตินิสัยของพระพุทธทั้งหลาย คำนั้นจึงเป็นคำแน่นอนตายตัวจะเป็นคำสองขึ้นมาไม่ได้ เมื่อได้ปลงพระทัยว่าจะปรินิพพานในอีกสามเดือนข้างหน้าล่วงไปแล้ว คือวันเดือนหกเพ็ญ พระพุทธเจ้าก็ต้องเป็นเช่นนั้น

บรรดาชาวพุทธคือพุทธบริษัททั้งหลาย มีภิกษุบริษัท เป็นต้น จึงมีความสะท้านหวั่นไหว พอได้ทราบวาทันโพร้ตันโทรใหญ่ที่จะโค่นล้มลงไปไม่ก็เดือนข้างหน้านี้ เกิดความสลัดสังเวชกันมากมายกายกอง สะเทือนไปหมดบรรดาชาวพุทธ แล้วพอถึงวันเดือนหกเพ็ญก็บรรจบครบรอบกับพระวาจาที่ได้ตรัสเอาไว้ แล้วก็ปรินิพพานในวันเดือนหกเพ็ญนั่นเอง วันนี้จึงเป็นวันปลงพระวาจาของพระพุทธเจ้าที่ทรงประกาศพระศาสนามาได้ ๔๕ พระพรรษา ทำความร่มเย็นเป็นสุข ความใสสว่างกระจ่างแจ้งให้แก่ชาวพุทธทั้งหลาย ผู้จะได้รับคุณงามความดี เป็นเครื่องประดับใจไปโดยลำดับกัลยาณชน จนกระทั่งถึงอริยบุคคล

ชั้นสูงสุด คือเป็นพระอรหันต์อรหันต์ มีจำนวนมากมายก่ายกองจากพระพุทธเจ้าเพียงพระองค์เดียว

แล้วบัดนี้พระพุทธเจ้าองค์ที่ให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่โลกทั้งหลาย ก็จะไปเสียแล้ว เหมือนกับว่าพ่อที่มีพระเมตตาอย่างยิ่ง เห็นโลกเห็นสงสารนั้น จะได้ปลดพราวจากบรรดาลูกเต้าทั้งหลายไปเสียแล้ว ใครเล่าที่จะไม่มีความอาลัยเสียดาย ต้องเสียดายอย่างเต็มที่ อาลัยอย่างเต็มที่ กระทบกระเทือนจิตใจไม่น้อยทีเดียว เหมือนกับว่าโลกธาตุได้หวั่นไหวไปในขณะนั้น ซึ่งตรงกับวันนี้ ให้ท่านทั้งหลายได้เข้าใจ

ในวันนั้นได้ประทานพระโอวาทแก่พระสงฆ์ ๑,๒๕๐ องค์ ซึ่งล้วนแล้วตั้งแต่เป็นพระอรหันต์ทั้งนั้น และเป็นเอหิภิกขุอุปสัมปทา ที่พระพุทธเจ้าทรงอุปสมบทให้เอง หรือทรงบวชเอง พุดง่าย ๆ ด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทา ได้ตรัสพระวาจาเพียงเท่านี้ก็สำเร็จเป็นพระขึ้นมาโดยสมบูรณ์ ได้มารวมกันในเวลาบ่ายของวันมาฆะ ได้แก่วันเดือนสามเพ็ญ พระองค์ท่านจึงได้ประทานพระโอวาท เรียกว่าโอวาทปาฏิโมกข์แก่พระสงฆ์ ๑,๒๕๐ องค์ นั้น ด้วยวิสุทธิอุโบสถ คือทำอุโบสถด้วยความบริสุทธิ์ของพระอรหันต์ทั้งหลาย ไม่มีภิกษุปุถุชนเจือปนอยู่ในที่ชุมนุมนั้นแม้แต่องค์หนึ่งเลย จึงเรียกว่าวิสุทธิอุโบสถ

ในอุโบสถนั้นทรงแสดงย่อ ๆ ว่า สพุพปาปสฺส อกรรม การไม่ทำความชั่วทั้งปวงหนึ่ง แปลว่าอย่างนั้น กุศลสุสฺสุมฺปทา การยังกุศลคือความฉลาดให้ถึงพร้อมหนึ่ง สจิตฺตปริโยทปนํ การยังจิตของตนให้ผ่องแผ้วจนกระทั่งถึงความบริสุทธิ์หนึ่ง เอตํ พุทฺธาน สาสนํ นี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลายทุกๆ พระองค์ ท่านทรงสั่งสอนอย่างนี้ นี้เป็นพระโอวาทย่อที่ประทานแก่พระสงฆ์สาวกในครั้งนั้น

คำว่า การไม่ทำบาปทั้งปวง คือทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ บาปคือความเศร้าหมอง ความมืดตื้อ ผลยังความทุกข์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้ทำ ท่านก็สอนไว้ว่าการทำบาปนั้นคือการสร้างไฟสร้างไฟไว้สำหรับเผาผลาญตนเอง เผาตนเองให้เดือดร้อน ทั้งปัจจุบันและอนาคต จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำเพราะเป็นข้าศึกต่อตนเองโดยถ่ายเดียว

การยังกุศลให้ถึงพร้อมนั้น หมายถึงความฉลาด ทั้งกิจบ้านการเรือนอันเป็นประโยชน์ ฉลาดทั้งการบำเพ็ญกุศลที่จะทำตนของตนให้หลุดพ้น จากกิเลสเครื่องพัวพันหรือเครื่องกดขี่บังคับจิตใจทั้งหลายให้เป็นอิสระขึ้นโดยสมบูรณ์ เพราะความฉลาดที่ได้รับการอบรมสั่งสมมา หรือการฝึกฝนอบรมตนให้เกิดความฉลาดหนึ่ง

การยังจิตของตนให้ผ่องแผ้วคือให้ผ่องใส จนกระทั่งถึงความบริสุทธิ์นี้ คำว่าผ่องใส กับความบริสุทธิ์นั้นต่างกัน ท่านจึงสอนให้ทำจิตให้มีความผ่องแผ้ว จนกระทั่งถึงความบริสุทธิ์

ตามธรรมชาติของจิตจะหาความผ่องใสไม่ได้ ต้องถูกปกคลุมหุ้มห่ออยู่ด้วยความมืด มืดปิดบังทั้งหลาย ล้อมรอบอยู่ในจิตใจ สิ่งเหล่านี้แลเป็นผู้มีอำนาจปิดบังไว้ เช่นหลอดไฟ ไฟจะใสสว่างขนาดไหน ถ้าหลอดไฟนั้นดำแล้วก็ต้องแสดงออกมาเป็นเรื่องดำ สว่างมากก็เป็นดำ จะสว่างเต็มที่ของดวงไฟไม่ได้ จิตใจแม้จะมีความสว่างกระจ่างแจ้งหรือมีความฉลาดอยู่ภายในตัว มีความสำคัญอยู่ภายในตัวมากน้อยเพียงไร แต่อาศัยสิ่งที่มีดดำทั้งหลายนั้นเข้าไปปกปิดกำบัง ก็กลายเป็นของไม่มีคุณค่าไปได้

เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าท่านจึงทรงสั่งสอนให้ชำระสิ่งที่เปื้อนมลทิน สิ่งดำทั้งหลาย เหล่านั้นออก ให้จิตได้มีความผ่องใส เมื่อจิตมีความผ่องใสแล้ว ความสุขความเจริญ ความเยือกเย็นใจ ทุกสิ่งทุกอย่างที่พึงปรารถนา จะพึงปรากฏขึ้นภายในจิตใจของผู้มีความผ่องใสนั้นๆ เมื่อได้ชำระความผ่องใสให้กลายเป็นความบริสุทธิ์ขึ้นมาแล้ว คำว่าวิมุตติพระนิพพานนั้นก็ไม่ต้องไปถามที่ไหน ออกจากจิตดวงที่เป็นอิสระแก่ตนเองหรืออิสระเสรีแก่ตัวเองอย่างเต็มที่นั้นแล ที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายให้ชื่อนิพพานทั้งเป็น นี่เป็นพระโอวาทย่อที่ทรงสั่งสอนในวันมาฆบูชา เราทั้งหลายที่เป็นลูกเต้าเหล่ากอของพระพุทธเจ้า ของพระสงฆ์สาวกท่าน ก็ให้น้อมระลึกถึงท่านในวันเช่นนี้ ปฏิบัติบูชาด้วยการถือศีล การภาวนา ปฏิบัติอามิสบูชาด้วยการให้ทานต่างๆ ซึ่งรวมแล้วเป็นบุญเป็นกุศลแก่เราด้วยกันทั้งนั้น อย่าให้เสียเวลาเวลาที่เรานี้ได้อุตสาหะมาจากบ้านจากเรือน

เจตนาของเราในเบื้องต้นที่ริเริ่มว่าจะมาบำเพ็ญกุศลตามวัดต่างๆ และพึงเทศน์ฟังธรรมครูบาอาจารย์นั้นเป็นเจตนาที่เป็นกุศลอยู่แล้ว ตลอดถึงเรานั่งรถมา ก็เจตนาที่เราหยังถึงใจของเราตลอดสาย จนกระทั่งมาถึงที่นี่แล้วจะไปถึงที่อื่นเพื่อการบำเพ็ญกุศล นี้เรียกว่าเจตนาที่เป็นกุศลมีอยู่แล้วภายในจิตใจของเรา นี่เป็นประเภทหนึ่งแห่งกุศลที่จะยังบุญกุศลให้เกิดขึ้นแก่เรา ประเภทที่สองก็คือการบริจาค ก็ได้ทำแล้วเต็มกำลังความสามารถของเราตามใจหวัง การไต่ยินได้ฟัง เราก็ไต่ยินได้ฟังโดยลำดับๆ นี้ก็เพิ่มคุณงามความดีขึ้นเป็นชั้นๆ ไม่เสียทีที่เราได้มา เรียกว่ามีกำไรภายในตัวของเรา

เราเป็นชาวพุทธ เชื่อว่าเป็นผู้มีวาสนา คนที่จะได้พบพระพุทธเจ้า ที่จะไต่ยินได้ฟัง คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านี้ ต้องเป็นคนมีวาสนา ถ้าไม่มีแล้วอย่างไรก็ไม่ได้ฟัง เพราะพระพุทธเจ้าไม่ได้เหมือนกับเม็ดหินเม็ดทรายซึ่งมีอยู่ทุกแห่งทุกหน แม้จะปรินิพพานมา

โดยลำดับลำดับดา ตรัสรู้ถ่ายทอดกันมาโดยลำดับลำดับดา นับแล้วเท่าเม็ดหินเม็ดทรายก็ตาม แต่พระพุทธเจ้าเหล่านั้นท่านก็ไม่ได้มีอยู่ประจำแบบโลกๆ ที่เห็นกันอยู่ที่นี่ ให้เราได้กราบไหว้ ได้ฟังธรรมเทศนาของท่านตลอดกาลที่เราต้องการ พระองค์นี้ผ่านไป พระองค์นั้นผ่านมา

เวลานี้พระพุทธเจ้าของเราที่ผ่านไปด้วยพระรูปพระนาม แต่ปรากฏอยู่โดยหลักธรรมชาติ คือธรรมของท่านได้ประกาศสั่งสอนพวกเราทั้งหลายอยู่ที่นี่ เราก็ได้นับถือพระพุทธเจ้าด้วยการได้ยินได้ฟังและประพฤติปฏิบัติตาม จึงเป็นเหมือนกับได้เฝ้าพระพุทธเจ้าอยู่โดยสม่ำเสมอที่ระลึกถึงท่าน หรือเราได้ทำคุณงามความดีตามพระโอวาทคำสั่งสอนของท่านสอนพวกเรา

คุณงามความดีทั้งหลายเหล่านี้แหละ ที่จะเป็นเครื่องประดับประดาเราให้ไปสู่สถานที่ที่ดีคติที่งาม นึกสิ่งใดสมหวังก็เพราะอำนาจแห่งกุศล นึกไม่สมหวัง นึกต้องการอย่างนั้นแต่กลับได้ออย่างนี้ นั่นคือเรื่องของบาป ตามธรรมดาของบาปต้องตัดรอนเราเสมอ เราต้องการอยากได้มันกลับให้เสียไป สิ่งใดไม่ต้องการสิ่งนั้นเจอ สิ่งใดต้องการสิ่งนั้นพลาดไป นี่คือเรื่องอกุศลธรรมพาเป็นเหตุให้สร้างบาปสร้างกรรมขึ้นมา ผลจึงมีแต่สิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ที่จะเป็นเครื่องสนองเรา

แต่บุญกุศลไม่เป็นเช่นนั้น เราสร้างไว้แล้วด้วยความพอใจในทางที่ถูก ผลที่ปรากฏขึ้นมาจึงมีแต่ความสุขความสำราญบานใจ เกิดในภพใดชาติใดก็ตาม สมบัติทั้งหลายใดๆ นั้น ไม่เหมือนสมบัติคือบุญ อันนี้ติดแนบกับใจของเราไปอยู่โดยสม่ำเสมอ จนกระทั่งถึงจุดหมายปลายทางคือถึงพระนิพพานเสียเมื่อใด บุญกุศลจึงจะหมดปัญหากับเรา

เช่นเดียวกับเราก้าวจากบันไดขึ้นมา บันไดเป็นความจำเป็นสำหรับเราที่ก้าวขึ้นมาสู่ศาลาหลังนี้หรือหลังใดก็ตาม บันไดก็ตาม เมื่อถึงที่หมายแล้วบันไดก็หมดความหมายไป ทางก็หมดความหมายไป เมื่อเราถึงจุดที่หมายแล้ว บุญกุศลก็เป็นเครื่องสนับสนุนหรือส่งคนให้ถึงจุดหมายปลายทางเช่นนั้นเหมือนกัน เมื่อถึงจุดหมายปลายทางแล้ว บุญกุศลนั้นก็หมดปัญหาไปเองเพราะถึงจุดหมายแล้ว ไม่จำเป็นอะไรจะต้องไปเกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับเราขึ้นถึงศาลาแล้ว จำเป็นอะไรจะต้องไปกอดบันไดหรือจะไปกอบโกยเอาถนนหนทางมาให้หนักเปล่าๆ เสียเวล่ำเวลา คนทั้งหลายเขาจะว่าบ้าอีก นี่เมื่อถึงจุดที่หมายแล้วก็เป็นเช่นนั้น

ใจเป็นสิ่งสำคัญอยู่มาก สำหรับเราทุกคนที่มีใจ การที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่าการตายแล้วเกิด เกิดในสถานที่ต่างๆ กัน มีรูปร่าง มีลักษณะ มีอุปนิสัยใจคอ มีวาสนามากน้อย

ต่างกันนั้น เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงรู้ทรงเห็นทุกแง่ทุกมุมแล้วนำมาสั่งสอนโลก ไม่ได้สั่งสอนด้วยความสุ่มเดาเหมือนคนมีกิเลสตาฝ้าตาฟางทั้งหลาย แต่สอนด้วยความแจ่มแจ้ง ด้วยพระญาณของพระองค์แล้ว จึงได้มาประกาศสอนโลก ความจริงนี้จึงลบไม่สูญ เช่นว่าตายแล้วสูญ นี่เป็นความสำคัญของโลกที่มีกิเลส ทั้งๆ ที่ตนเป็นผู้เกิดผู้ตายอยู่ตลอดเวลา แล้วก็ไปเดาเอาเอง ไปลบความเกิดความตายนั่นสูญไปเสียอย่างนี้ มันสูญไม่ได้ เพราะความสูญไม่สูญไม่ขึ้นอยู่กับความสำคัญ ความว่าเอาเฉยๆ มันเกิดขึ้นจากเหตุ

ใจเมื่อมีเชื่อที่จะให้เกิดอยู่ภายในตัวเองแล้วต้องเกิดวันยังค่ำ เป็นแต่เพียงว่าจะเกิดเป็นคนหรือเป็นสัตว์ เป็นลักษณะใด ภพใดชาติใด กำเนิดใด ประณีตบรรจงหรือเลวทรามขนาดไหน อันขึ้นอยู่กับวิบากแห่งกรรมเท่านั้น นี่เป็นคติที่ตายตัวของสัตว์โลกที่จะพึงเป็นไปอย่างนี้ เพราะฉะนั้นผู้ที่เชื่อพระพุทธเจ้าจึงจำเป็นต้องสร้างคุณงามความดีไว้เป็นเครื่องสนับสนุนตน เพราะคำว่าตายแล้วเกิดนี้เป็นความจริง ลบไม่สูญ ใครจะมีอำนาจวาสนาขนาดไหนก็ตาม จะมาลบเรื่องตายแล้วไม่ให้เกิดนี้เป็นไปไม่ได้ นอกจากตัวเองจะเป็นผู้ลบตัวเองด้วยอำนาจแห่งคุณงามความดีทั้งหลาย ดังพระพุทธเจ้าทรงลบความเกิดต่อไปนั้นให้สิ้นสุดลงไปได้

ตามธรรมท่านว่า ทุกข์ นตฺถิ อชาติตฺส ทุกข์ย่อมไม่มีแก่ผู้ไม่เกิด พระพุทธเจ้าแต่ก่อนท่านก็เป็นนักเกิดนักตาย นักจับจองป่าช้าเช่นเดียวกับโลกทั่วๆ ไป แต่แล้วก็เพราะอำนาจแห่งพระบารมีที่มีความแก่กล้าสามารถ ตัดขาดได้ซึ่งความเกิดอันเป็นเรื่องก่อทุกข์ทั้งหลายโดยสิ้นเชิงไม่มีสิ่งใดเหลือ นั้นชื่อว่าพระองค์ท่านลบความเกิดนั้นออกด้วยอำนาจพระบารมี แต่ไม่ได้หมายถึงว่า พระองค์ท่านตายไปแล้วสูญ พระองค์ปรินิพพาน ไม่ได้สูญแบบที่โลกสูญกัน

โลกที่ว่าสูญกันนั้น คือสูญอย่างฉิบหายปนปีไม่มีขึ้นดีเลย หมดหวังทุกสิ่งทุกอย่างถ้าลงได้สูญไปแล้ว แต่ค่านิพพาน ตามธรรมท่านกล่าวไว้ว่า นิพฺพานํ ปรมํ สฺสฺสญฺญํ นิพพานเป็นสูญอย่างยั้งนั้น คือสูญแบบพระนิพพาน ไม่ได้สูญแบบโลกที่สูญกัน คำว่าสูญแบบพระนิพพานนั้นคืออย่างไร อันนี้เราจะยกตัวอย่างให้ฟังก็ลำบาก เพราะไม่มีอะไรที่เป็นข้อเทียบเคียงได้ ให้ถึงเหตุถึงผลถึงความจริงของความสูญแห่งพระนิพพาน

เราพูดเอาเพียงแค่นี้พอจะเข้าใจได้ว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ท่านว่า นิพฺพานํ ปรมํ วทฺตติ พุทฺธา บรรดาพระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าวชมเชยว่าพระนิพพานนี้เป็นธรรมอย่างยิ่ง ยอดเยี่ยมกว่าบรรดาสิ่งทั้งหลายในสามโลกธาตุ ไม่ได้มีตำหนิแม้ชนิดหนึ่งเลยว่าจะพระนิพพานที่ว่าสูญๆ แบบพระนิพพานนั้น มีความขาดตกบกพร่องเหมือนโลกทั่วๆ ไป หาก

ว่าพระนิพพานเป็นสิ่งที่สูญดับโลกเข้าใจกันและฉิบหายป่นปี้ดับโลกทั้งหลายเข้าใจกันแล้ว พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ไม่ใช่เป็นคนโง่ เป็นคนฉลาดแหลมคมที่สุด สามารถบรรลุถึงพระนิพพานได้ แล้วทำไมจึงมากล่าวว่า พระนิพพานว่า นิพพานํ ปรหมํ สุขํ พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

การสูญสิ้นแห่งคำว่าพระนิพพานสูญ สูญโดยประการทั้งปวงในสิ่งที่เป็นการเข้าใจในสิ่งที่เป็นสมมุติ ไม่มีอะไรที่จะเข้าไปเกี่ยวเกาะกับวิมุตติ ธรรมชาติวิมุตติ คือความหลุดพ้นหรือจิตที่บริสุทธิ์นั้นได้เลย ความบริสุทธิ์ของจิตนั้นแลคือวิมุตติพระนิพพาน เหมือนเวลาท่านตรัสรู้แล้วสั่งสอนโลกทั้งหลายอยู่ นั้นพระองค์ท่านถึงพระนิพพานแล้วตั้งแต่ขณะตรัสรู้ที่แรก หากว่านิพพานสูญ ใครเป็นผู้สั่งสอนโลกให้ถึงความจริงได้ ใครเป็นผู้ประกาศธรรมสอนโลก แล้วใครเป็นผู้ประกาศว่า นิพพานํ ปรหมํ สุขุณฺณํ ละ เมื่อพระนิพพานสูญแล้ว ใครจะมาประกาศได้ละเพราะมันสูญไปตามๆ กันตั้งแต่ขณะที่ตรัสรู้ ก็พระพุทธเจ้านั้นเอง ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่นั้น สั่งสอนโลกว่า ทั้ง นิพพานํ ปรหมํ สุขุณฺณํ ทั้ง นิพพานํ ปรหมํ สุขํ คือสอนทั้งสองแง่ว่า นิพพานสูญอย่างยิ่งหนึ่ง นิพพานเป็นความสุขอย่างยิ่งหนึ่ง ก็พระพุทธเจ้าพระองค์ที่บริสุทธิ์นั้นแล เป็นผู้ประกาศสอนไว้ในธรรมทั้งสองประเภทนี้

หากว่าผู้ไปนิพพานฉิบหายป่นปี้แล้ว ใครจะอยากไปกัน พระพุทธเจ้าทั้งหลายยังเป็นจอมปราชญ์ทั้งนั้น ท่านจะประสงค์อะไรไปพระนิพพานซึ่งเป็นสถานที่ฉิบหายล่มจมเช่นนั้น พระสาวกอรหัตตอรหันต์จะไปโง่เง่าเต่าตุ่นวิ่งตามพระพุทธเจ้าผู้เป็นจอมโง่ทำไมกัน ใครก็ไม่อยากไป ยิ่งหลงตาบวนี้แล้วไม่ยอมไปแน่ๆ ทีเดียว ถ้านิพพานสูญแบบฉิบหายป่นปี้แล้ว แต่นี้ยอมสละชีพแล้วเพื่อพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เอา พระพุทธเจ้าพาไปไหนไปทั้งนั้น พระพุทธเจ้าเป็นผู้รู้จริงเห็นจริง ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้สั่งสอนโลกด้วยความคาดคะเน ด้วยความเดา ความสำคัญต่างๆ แต่สอนด้วยความจริง ไม่ได้สอนด้วยความจดจำมาเหมือนอย่างพวกเราทั้งหลาย

ความจำกับความจริงนั้นต่างกัน เช่นเราจำได้ว่าอันนั้นชื่อนั้นๆ เขาเล่าให้ฟังบ้านนั้นเมืองนั้นเป็นอย่างนั้นๆ เป็นความจำขึ้นมา เราก็มืดภาพขึ้นมา เช่น อเมริกาเป็นเมืองอย่างนั้นๆ เราก็มืดภาพขึ้นมาเป็นอย่างนั้นๆ ขึ้นทันที แต่พอไปถึงประเทศอเมริกาจริงๆ แล้วภาพที่วาดไว้นั้นหายไปหมดเพราะเป็นของปลอม เป็นความจำเอามา เหลือตั้งแต่ความจริงที่เราไปเห็นประจักษ์กับตัวของเราเอง เเด่นอยู่ภายในจิตใจหายสงสัยโดยประการทั้งปวง

การที่จะถึงธรรมชั้นใดก็ตาม ถ้าถึงด้วยความจริงเห็นด้วยใจแล้ว จะไม่มีทางสงสัยนี้พระพุทธเจ้าเห็นประจักษ์ทั้งความสูญแห่งพระนิพพาน ทั้งความสุขอันเหลือล้นของพระ

นิพพาน ด้วยพระทัยพระองค์เองแล้วจะสงสัยอย่างไร แล้วจะผิดไปที่ไหนเมื่อนำมาสอนโลก ฉะนั้นธรรมจึงเป็นของจริงตลอดมา เรียกว่าลบไม่สูญเหมือนกัน

การเกิด การตาย ถ้ายังมีเชื่ออยู่ก็ลบไม่สูญ ใครจะปฏิเสธสักเท่าไรก็ตาม คำว่าบาป บุญ นรก สวรรค์ นี้ก็คือพระพุทธเจ้า ผู้ทรงรู้ทรงเห็นทุกแง่ทุกมุมแล้ว จึงได้นำมาสอนโลก ด้วยความรู้ความเห็นอันจริงจังของพระองค์ พวกเราไม่เห็นไม่รู้ จะปฏิเสธสิ่งเหล่านั้นว่าไม่มีไม่เป็นได้อย่างไร ผู้หนึ่งเห็น ผู้หนึ่งไม่เห็น ผู้หนึ่งรู้ ผู้หนึ่งไม่รู้ เราจะเชื่อคนไหน ตามหลักความจริงแล้วก็เชื่อคนที่เห็น เชื่อคนที่รู้ เช่นคนตาบอดก็ต้องเชื่อคนตาดี เดินตามคนตาดี คนโง่ก็ต้องเชื่อคนฉลาด เดินตามคนฉลาด

พระพุทธเจ้าเป็นจอมปราชญ์ เป็นผู้เฉลียวฉลาด เราทำไม่ถึงจะกลายเป็นจอมปราชญ์ยิ่งกว่าพระพุทธเจ้า ตำนานคติเตียนหรือลบล้างศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าออกหมดแล้วเอาความเก่งกาจสามารถของเราเข้าไปแทนที่ แล้วก็กลายมาเป็นไฟเผาตัวเอง อย่างนี้จะเรียกว่าคนฉลาดได้อย่างไร

วันนี้ได้อธิบายธรรมะ ยกขึ้นเป็นสามบท ในวันมาฆบูชาให้ท่านทั้งหลายฟังว่า สัพพปาปสฺส อกรรมํ หนึ่ง กุสลสฺสุปสมฺปทา หนึ่ง สจฺจิตฺตปริโยทปนํ หนึ่ง ให้ท่านทั้งหลายได้นำไปพิจารณาและปฏิบัติตนเอง ให้มีขอบเขตเหตุผล ประดับประคองตนเองไปด้วยความราบรื่นดีงาม สร้างคุณงามความดีไว้สำหรับตน จะเป็นผู้ไม่จวนตรอกจวนมุมทั้งปัจจุบันและอนาคต จะมีความสว่างไสวเจริญรุ่งเรืองไปในอนาคตกาลข้างหน้า ไม่เสียท่าเสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ด้วยอำนาจแห่งทุนเดิมของเราที่สร้างเอาไว้ แล้วเราก็สร้างต่อไปอีก เรียกว่าเป็นการเพิ่มบารมีของตน ก็จะมี ความเจริญรุ่งเรืองขึ้นไปโดยลำดับ

ในอวสานแห่งการแสดงธรรมนี้ ขอบุญญาณาภาพแห่งสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์ จงมาค้อมครองท่านทั้งหลายให้มีความสุขกาย สบายใจ ปราศจากโรคพยาธิ อุปสรรคอันตรายใดๆ ทั้งสิ้น มีแต่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางโลกและทางธรรมโดยทั่วกัน เอาละ

รับฟังรับชมพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th

และรับฟังจากสถานีวิทยุสวนแสงธรรม กรุงเทพฯ และสถานีวิทยุอุดร

FM 103.25 MHz